
FÆLLES OM FOLKESKOLEN

ENHEDSLISTENS BUD PÅ EN BEDRE FOLKESKOLE

ENHEDSLISTEN

FÆLLES OM FOLKESKOLEN

ENHEDSLISTENS BUD PÅ EN BEDRE FOLKESKOLE

Uddannelse har afgørende betydning for det enkelte menneskes liv. Adgangen til uddannelse, uddannelsernes indhold, deres struktur og udbredelse spiller en central rolle i udviklingen af vores samfund. Mulighederne for at uddanne sig og indretningen af vores uddannelsessystem er et brændende politisk spørgsmål.

Det danske uddannelsessystem retter sig i dag i al for høj grad mod forberedelse til arbejdslivet. Det politiske flertal har blikket stift rettet mod virksomhedernes behov for arbejdskraft, mens uddannelsernes frigørende betydning for den enkelte og et bredere samfundssyn glider i baggrunden.

Formelt har vi alle lige adgang til uddannelse, men statistikkerne lader ingen tvivl tilbage. De reelle uddannelsesmuligheder er påvirket af sociale vilkår og livsbetingelser under den enkeltes opvækst. Formel chancelighed i sig selv er ikke tilstrækkeligt til at skabe reelt lige muligheder. For at skabe lige muligheder er det nødvendigt særligt at tilgodese de børn og unge, der har behov for ekstra støtte og hjælp. Lighed i uddannelsessystemet kan kun opnås ved ulige tildeling af ressourcer.

Tilvejebringelsen af en reel lige adgang til uddannelse deler de politiske vande. Det samme gør holdningerne til uddannelsernes indhold og undervisningens organisering.

Den uddannelsespolitiske udfordring handler derfor ikke alene om skabe lighed, men også om at ændre perspektiv, så uddannelsernes pejlemærke i højere grad bliver at frisætte den enkeltes muligheder for at leve et godt liv og bidrage aktivt til udviklingen af vores samfund i en demokratisk og bæredygtig retning.

FOLKESKOLEN ER FUNDAMENTET

Folkeskolen er fundamentet for vores uddannelsessystem. Det er her det store flertal af vores børn starter deres vej gennem uddannelsessystemet.

For Enhedslisten er folkeskolen fællesskabets skole. En folkeskole der står åben for alle børn. En skole der ikke bare skal give den enkelte kundskaber og færdigheder, men også skal bidrage til den enkeltes alsidige udvikling i bredeste forstand.

Folkeskolen skal, som det er beskrevet i dens formål, bidrage til den i dag så afgørende forståelse for menneskets samspil med naturen. Den skal give eleverne mulighed for at udvikle erkendelse og fantasi og give den enkelte tillid til egne muligheder, baggrund for stillingtagen og handling og deltagelse i vores demokrati. Folkeskolen skal være en forberedelse til livet i al dets mangfoldighed.

Skal folkeskolen leve op til sit formål og udfylde sin helt centrale rolle i det danske uddannelsessystem og samfund, er der brug for forandringer.

Enhedslisten vil styrke folkeskolen. Vi vil stoppe besparelserne og investere milliarder i undervisning af høj kvalitet i alle dele af Danmark. Vi vil arbejde for en folkeskole, hvor der er tid til faglig udfordring og fordybelse, mere oplevelsesorienteret undervisning og flere håndværks- og kreative fag. En skole der giver bedre muligheder for at lære og trives for alle elever og får flere forældre til at vælge folkeskolen.

Folkeskolen skal grundlæggende ændres

Der er brug for forandringer, der grundlæggende ændrer den politiske kurs, der de sidste årtier har domineret folkeskolens udvikling. Der skal brydes med en uddannelséstænkning præget af konkurrence, målinger og test, der har flyttet folkeskolen stadig længere væk fra dens i lovgivningen fastlagte formål. Afskaffelsen af folkeskolereformens tusindvis af færdigheds- og vidensmål skal følges op af et opgør med læringsmålstyringen og de digitale læringsplatforme.

Enhedslisten vil sætte folkeskolen fri fra nationale test og statslig og kommunal detailstyring og give langt større indflydelse til dem, der kender folkeskolens hverdag. Til elever og forældre og til lærerne og de øvrige ansatte. De har i kraft af deres uddannelse, viden og erfaring de bedste forudsætninger for at udvikle skolen og gøre det til en skole for fællesskabet.

Enhedslisten vil fastholde og udvikle folkeskolen som en enhedsskole. Vi ønsker en mangfoldig og demokratisk folkeskole, der er udviklet og formet af ansatte, forældre og elever på den enkelte skole i overensstemmelse med lokale ønsker og behov.

Folkeskolen skal være rammen om et inkluderende fællesskab,

hvor elever med særlige behov er sikret den nødvendige støtte og hjælp. Enhedslisten vil styrke elevernes glæde ved at gå i skole.

Klasselofterne skal sænkes, så der bliver mere tid til den enkelte elev, og vi vil forbedre skolernes fysiske rammer, så vi sikrer et ordentligt indeklima og tidssvarende undervisningslokaler.

Mere fritid til eleverne – bedre tid til forberedelse

Med folkeskolereformens lange skoledage har danske skoleelever fået flere skoletimer end eleverne i noget andet europæisk land. Det har medført en kraftig indskrænkning af elevernes ret til fritid og begrænset deres tid til at lege og dyrke deres fritidsinteresser.

De længere skoledage er sket på bekostning af undervisningens kvalitet. Forlængelsen af skoledagen er finansieret ved en forringelse af lærernes arbejdstidsregler, så den enkelte lærer underviser mere og har mindre tid til at forberede undervisningen.

Enhedslisten vil have afkortet de lange skoledage. Vi støtter initiativer, der i form af dispensationer og forsøgsordninger giver kommunerne eller den enkelte skole mulighed for træffe beslutning om en kortere skoledag, men en varig løsning må i sidste ende findes ved en ændring af folkeskoleloven.

Enhedslisten vil øge kvaliteten i undervisningen ved at give lærerne bedre tid til forberedelse og andre opgaver uden for klasseværelset. God tid til forberedelse er en forudsætning for inspirerende og differentieret undervisning. Der skal være tid til at evaluere undervisningen, samarbejde med kolleger og forældre og til de mange andre opgaver, der tilsammen skaber den nødvendige sammenhæng i arbejdet.

Vi vil gennemføre ændringer af folkeskoleloven, så midlerne, der frigøres ved afkortning af skoledagen, anvendes til øget forberedelsestid og til en genetablering af åbningstiderne i fritidsordninger og klubber.

Færre elever i klasserne

Der går for mange elever i alt for mange klasser i folkeskolen. Klassekvotienterne er vokset konstant i næsten et tiår. I skoleåret 2015/16 gik 135.000 børn og unge i klasser med 25 elever eller mere.

Store klasser giver mere uro i klasserne og mindre tid til den enkelte elev og gør det dermed vanskeligere for lærerne og de øvrige ansatte i skolen at tilgodese de enkelte elevers behov. Det går ud over elevernes trivsel og udbytte af skolearbejdet.

Enhedslisten vil indføre et loft over klassestørrelsen, så der maksimalt må være 24 elever i klassen. For de mindste klassetrin fastsættes loftet til 22.

Klasseloftet kan indføres over f.eks. en fireårig periode. Loftet vil

straks kunne indføres for alle nye 0.klasser, og for de øvrige klassetrin vil klassestørrelserne løbende kunne nedbringes ved ikke at tage nye elever ind i store klasser, når elever forlader skolen. Derved vil en tvangsdeling af store klasser kunne begrænses eller helt undgås.

Flere lærere – og mere tid og støtte til den enkelte elev

Der mangler lærere i folkeskolen. Besparelser, stigende klassekvotienter og ændrede arbejdstidsregler har medført, at antallet af lærerstillinger er faldet konstant gennem næsten ti år. Det betyder mindre tid til den enkelte elev, og samtidig er andelen af læreruddannede i lærerstillingerne faldet, så den nu er mindre end 85 %.

Enhedslisten foreslag til lavere klassekvotienterne vil kræve ansættelse af mere end 3.000 ekstra lærere. Samtidig vil vi udbrede anvendelsen af to-lærerordninger, så antallet af undervisningstimer med to lærere eller en lærer og en anden pædagogisk medarbejder øges. Dermed skabes der både mulighed for at udvikle et bedre undervisningsmiljø i klasserne og for forbedring af undervisernes arbejdsmiljø.

Disse initiativer vil sammen med andre forbedringer af lærernes vilkår kunne tiltrække mange af de læreruddannede, der i dag har fravalgt folkeskolen som arbejdsplads.

Fra målstyring til formålsstyring

Målstyringen i danske folkeskole har taget fuldstændig overhånd. Med folkeskolereformen fulgte tusindvis af nye bindende mål for undervisningen, indførelsen af læringsmålstyret undervisning og nye digitale læringsplatforme. Ændringer der medførte øget bureaukrati og detailstyring og sigtede mod omfattende indgreb i den enkelte lærers valg af undervisningsmetoder og muligheder for at tilrettelægge sin undervisning.

Enhedslisten vil have en formålsstyret frem for en målstyret folkeskole. Vi glæder os over, at det er lykkedes at få fjernet omkring 2.000 af reformens bindende mål, men stiller os ikke tilfredse med det. Vi ønsker et gennemgribende opgør med hele den målstyrings-tænkning, der er presset ned over folkeskolen.

Vi vil helt af med læringsmålstyring, de digitale læringsplatforme og undervisningskoncepter købt i dyre domme. Lærerne skal gives mulighed for selv at organisere skoledagen og tilrettelægge undervisningen med afsæt i deres fagprofessionelle viden og undervisningserfaringer.

Inklusionsindsatsen må gentænkes

Inklusionsloven var med sit helt mekaniske mål for andelen af børn, der skulle inkluderes i almenklasserne, fra starten forfæjlet. Specialundervisningsbegrebet blev radikalt ændret, så tusindvis af

børn ikke længere skulle have specialundervisning. Inklusionen af de mange børn i de almindelige klasser var en spareøvelse og blev gennemført uden de nødvendige ressourcer og den fornødne efteruddannelse til de ansatte, der skulle løfte de nye opgaver.

Enhedslisten vil gentænke inklusionsindsatsen i folkeskolen. Vi ønsker, at alle elever der kan, deltager i den almindelige undervisning i folkeskolen, men det må ikke være stramme økonomiske rammer, der er bestemmende for om elever optages i almenklasserne eller visiteres til specialundervisning. Undervisningen skal organiseres og tilrettelægges, så alle børn har de bedste muligheder for at trives og lære. Visitation af elever til specialundervisning skal bero på en ren faglig vurdering, så den enkelte elev modtager det undervisningstilbud, der bedst tilgodeser elevens behov. Der skal i det nødvendige omfang etableres små klasser til elever med funktionsnedsættelser, der gør det svært at lære og trives sammen med mange andre elever. Der skal i fornødent omfang kunne arbejdes med to-lærerordninger, og der skal afsættes ressourcer til efteruddannelse af lærerne og de øvrige ansatte, så vi sikrer, at lærerne er uddannet til specialundervisning.

Fjern karakterræset

Karakterer fylder alt for meget i folkeskolen, og karakterræset er de seneste år skruet kraftigt i vejret. Først med erhvervsuddannelsesreformens 2-tals krav, siden med indførelsen af kravet om et gennemsnit på 5 ved optagelse på de gymnasiale uddannelser. På trods af, at karakterer giver en begrænset og upræcis vurdering af elevernes fremtidsmuligheder, er karakterkravene blevet en stopklods for elevernes adgang til ungdomsuddannelserne.

Enhedslisten vil afskaffe karakterkrav til ungdomsuddannelserne og indføre en karakterfri folkeskole. Vi ønsker at afskaffe den nyligt indførte eksamensskole. Vi vil fjerne alle nationale krav, der forpligter skolerne til at give eleverne karakterer, og erstatte disse med andre evalueringsformer. Der skal samtidig gennemføres et markant løft i vejledningsindsatsen, så alle elever får ret til individuel vejledning og den fornødne støtte til at vælge deres uddannelsesvej efter folkeskolen.

Den demokratiske skole

Folkeskolen skal efter sit formål forberede eleverne til deltagelse og medansvar, og skolen skal i sit virke være præget af demokrati. Skal skolen leve op til sit formål, må den enkelte skole have en høj grad af selvbestemmelse og skolens hverdag skal være præget af et levende demokrati, der sikrer elever, forældre og alle skolens ansatte reel indflydelse.

Enhedslisten vil sikre elevernes demokratiske ret til indflydelse på skolens hverdag og udviklingen af folkeskolen. Det gælder i den en-

kelte klasse og på skolerne som helhed. Der skal være plads og tid til en demokratisk debat og til, at alle eleverne får mulighed for at deltage. Vi vil styrke forældres indflydelse, og skolens medarbejdere skal igen sikres en formaliseret obligatorisk indflydelse på skolens pædagogiske udvikling.

Afskaf de nationale test og deltagelsen i PISA

Efter 10 år med nationale test og 15 års deltagelse i PISA hagler kritikken fra lærere og forskere fortsat ned over testene. Testene kritiseres for ikke at være anvendelige til det, der angiveligt skulle være deres formål. De kan ikke bruges til at vurdere elevernes faglige niveau. De kan ikke anvendes som et pædagogisk redskab, og de fremmer en teach-to-the test kultur, som er med til at skævvride formålet med undervisningen.

De standardiserede test bidrager ikke til at dygtiggøre eleverne, men opleves til gengæld som en belastning af især de fagligt svage elever. Dertil kommer, at de er både tidskrævende og dyre.

Enhedslisten vil afskaffe de nationale test og droppe Danmarks deltagelse i PISA. Vi vil i stedet for de standardiserede test lægge beslutningen om, hvordan og i hvilket omfang der arbejdes med test og andre former for evaluering ud til skolerne. Det må i sidste ende overlades til lærerne konkret at vurdere, hvad der giver mening i forhold til den enkelte klasse og den enkelte elev.

Mobbefri skoler

Alt for mange børn udsættes for mobning i skolen. Mobning kan ikke alene være ødelæggende for børn og unges trivsel i skolen. Forskning viser, at det kan have vidtgående konsekvenser langt op i voksenlivet. For personer, der har været udsat for mobning i barndommen, kan det medføre angst, depression og utryghed.

Enhedslisten vil forebygge mobning i folkeskolen gennem en systematisk indsats for et anerkendende og demokratisk undervisningsmiljø og udvikling af stærke fællesskaber. Vi vil stille krav til kommunerne om en målrettet efteruddannelsesindsats og udvikling af fælles viden på tværs af skoler og fritidsinstitutioner og de forskellige faggrupper.

Vi står bag undervisningsmiljølovens krav til skolerne om anti-mobbestrategier, fastlæggelse af handlingsplaner ved problemer med det psykiske undervisningsmiljø og en ny national klageinstans. Børn har ret til en mobbefri barndom.

Folkeskolen skal være fri for brugerbetaling

Alle børn i den undervisningspligtige alder har efter Grundloven ret til fri undervisning, og de nødvendige undervisningsmidler skal stilles vederlagsfrit til rådighed for eleverne. Alligevel har brugerbeta-

ling i stadig større omfang sneget sig i folkeskolen. Der betales for lejrskoler, ekskursioner og skolerejser, og der er en voksende forventning om, at eleverne selv medbringer det nødvendige IT udstyr.

Enhedslisten vil have en folkeskole helt uden brugerbetaling. Vi vil modarbejde nye tiltag, der øger elevernes og forældrenes egenbetaling, og forbedre skolernes økonomi så vi får en folkeskole, der også i praksis er fuldstændig gratis.

Bedre indeklima

Det står skidt til med indeklimaet på mange folkeskoler. Omfattende målinger har gennem de seneste ti år dokumenteret et alt for højt CO₂-indhold i hundredvis af klasselokaler over hele landet. Hovedårsagen til indeklimaproblemerne er dårlig ventilation.

Det dårlige indeklima øger elevernes fravær og har en negativ påvirkning af elevernes trivsel og evne til at koncentrere sig om undervisningen.

Enhedslisten vil forbedre indeklimaet på landets folkeskoler. Problemerne med høj CO₂ koncentration kan ikke løses varigt ved udluftning og naturlig ventilation, mens erfaringer fra Norge og Sverige vidner om, at der kan opnås markante forbedringer af indeklimaet i skolerne gennem etablering og systematisk vedligeholdelse af mekanisk ventilation. Vi vil derfor pålægge kommunerne at etablere mekanisk ventilation på alle skoler, og forpligte dem til at sikre en løbende vedligeholdelse ad ventilationsanlæggene.

Den lokale folkeskole skal sikres nyt liv

I løbet af de seneste 10 år er der lukket mere end 300 folkeskoler. Kommunalreformen har medført en kraftig centralisering, og særligt i landdistrikterne har skolelukninger ramt lokalsamfundene hårdt og sat yderligere fart i affolkningen. Når skolen lukker, flytter børnefamilierne, og det bliver svært at trække nye til. Den geografiske skævvridning af folkeskolen øges, og skolelukningerne har i stort omfang banet vej for etablering af nye friskoler. Forældrene har taget sagen i egen hånd, når kommunerne har sparet den lokale folkeskole væk.

Enhedslisten vil sikre, at alle børn har gode muligheder for at gå i folkeskole uanset, hvor i landet de bor. Vi ved, at skolen har afgørende betydning for at fastholde og udvikle stærke og bæredygtige lokalsamfund. Vi vil derfor give beboerne i de enkelte skoledistrikter lovfastsat mulighed for at stoppe skolelukninger ved en lokal folkeafstemning. Vi vil samtidig tildele kommunerne midler, der er øremærket til fastholdelse og genetablering af folkeskoler i mindre lokalsamfund.

Folkeskolen skal være et attraktivt skoletilbud til elever og forældre overalt i Danmark.

